

EKONOMİ POLİTİK

Erinç Yeldan, 22 Şubat 2012

Avrupa'nın Büyük Dönemeci

Avrupa Birliği, "avro-bölgesi" ekonomileri 2009'dan sonra yeniden topyekün daralma içine sürüklenmiş durumda. 2011'de avro-bölgesinin büyüme hızı *eksi 0.3* olarak gerçekleşti. IMF'nin tahminleri bölgedeki daralmanın 2012 yılında da süreceği ve büyüme hızınının *eksi 0.5* olacağı yönünde.

Ekonomik büyümenin daralmaya dönüşmesi kuşkusuz sadece teknik rakamlardan ibaret değil. Milli gelirin düşmesi beraberinde artan işsizliği, derinleşen gelir uçurumlarını, yoksulluğu ve sosyal dışlanmışlığı da beraberinde çağırıyor. Örneğin, İngiltere'de her beş aileden birisinde aile büyüklerinin çocuklarına yiyecek sağlayabilmek için bir öğün yemekten vazgeçmekte oldukları tahmin ediliyor. Artan yoksulluk beraberinde yükselen milliyetçilik histerilerini ve şovenizmi tetikliyor. Avrupa'nın çevre ekonomileri Portekiz, İrlanda, Yunanistan ve İspanya'nın baş harflerinden oluşturulan "PIGS" (*domuzlar*) yakıştırması, şimdi gene aynı ülkelerin baş harflerinin yeni bir sıralamasıyla "GIPSies" (*çingeneler*) sözcüğüne dönüştürülüyor.

Kuruluşunda birlik, beraberlik ve dayanışma içinde büyümeyi savunan Avrupa projesi, şimdi artık vahşi kapitalizmin en şiddet içeren öğelerini sergilemekten çekinmiyor.

***

Oysa, ekonomik veriler açısından bakıldığında kar oranlarının son yirmi yılın belki de en üst düzeyde sürdüğü bir konjonktürde olduğumuz gözlenmekte. Diğer yandan, merkez bankalarının, özellikle ABD'de, likidite bolluğu içinde olduğunu ve faiz maliyetlerinin tarihsel olarak son derece düşük olduğu gözlüyoruz. Peki bunlara rağmen, kapitalist sistemin merkez ekonomilerinde yatırımlar ve dolayısıyla büyüme neden artmıyor?

Sorunun yanıtı, kuşkusuz, kapitalist sistemin çarpık sermaye birikimi önceliklerinde yatıyor. Küresel finans kuruluşları tasarruf kaynaklarını reel sabit sermaye yatırımlarına dönüştüremiyor; spekülasyon ve kısa dönemli finansal rekabet, kıt fonların gene finansal spekülasyon oyunlarında, deyim yerindeyse küresel kapitalizmin kumarhane masalarında, çarçur edilmesine neden oluyor.

Bir örnek vermek gerekirse, hesaplamalara göre örneğin İngiltere'de mali varlıkların değeri 6.5 trilyon sterline ulaşmış durumda. Bu kaynağın ancak yüzde 3'ü reel ekonomiye kredi olarak aktarılmakta. 1 trilyon sterlin değerindeki fonların ise tüketici ve konut kredilerince kullanıldığı tahmin ediliyor. Dolayısıyla geri kalan, 5.3 trilyon

sterlinlik fon (toplamın yüzde 80'i) finans dünyasının türev ve benzeri spekülasyon pazarlarında paradan para kazanmayı hedefleyen finansal "oyunlarda" kullanılıyor. (Zaten bildiğiniz gibi, bu işlemlerde bulunan şahıs ve kurumlar da "oyuncu" sıfatıyla anılıyor).

***

Bu aşamada *Avrupa projesinin* de giderek teknik bir maliye sorununa; bütçe dengesinin sağlanması üzerine bir muhasebe egzersizine dönüştüğü gözleniyor. Avrupa Birliği, artık sözde de olsa, birlik içerisinde kalkınma ve modernleşme projesi olmaktan çıkmış, mali dengelerinin nasıl gözetileceği; maaş ve ücretlerden olası kesintilerin ne çapta olması gerektiğine indirgenmiş bir istikrar tekniğine dönüşmüş durumda. Aydınlanma ve rasyonel aklın yerini, mali politikanın soğuk muhasebesi almakta.

Avrupa'lılık projesi giderek şiddetlenen bir biçimde finans sermayesinin saldırısı altında eziliyor. Avrupa Birliği sadece iktisadi büyümeyi sürdürebilmek değil, öznel ideolojisini de yitirmek zorunda kaldığı sert bir dönemece giriyor.